

Ignacy Subera

Inauguracja roku akademickiego 1964/1965 w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 7/3-4, 206-215

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 1964/1965 W AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ W WARSZAWIE

Uroczysta inauguracja roku akademickiego w ATK odbyła się w dn. 6. X. 1964 r.

Mszę św. w kościele na Bielanych odprawił J. E. ks. biskup Jerzy Modzelewski. Kazanie okolicznościowe wygłosił ks. doc. dr Jan Stępień.

Po nabożeństwie odbyła się w auli Uczelni uroczystość inauguracyjna, którą zagał J. M. ks. Rektor prof. dr Wincenty Kwiatkowski. W zagajeniu ks. Rektor zwrócił uwagę na doniosłe daty, które dla życia Uczelni mają szczególne znaczenie. W tym roku bowiem mija 20 lat od chwili, kiedy w okresie Polski Ludowej Uczelnia przystąpiła do swej odbudowy po zniszczeniach wojennych, sięgających 50% stanu kadry naukowej. „Obecnie zaś pragnąłbym zatrzymać się — mówił ks. Rektor — przy dacie, która obchodzi każdą uczelnię teologiczną, jak i cały świat katolicki w związku z odbywającą się III Sesją Soboru Powszechnego w Rzymie. Można bez przesady powiedzieć, że dla świata katolickiego trzeci rok soborowy ma decydujące znaczenie ze względu na doniosły problem eklezjologiczny, który stanowi główną treść tej sesji, omawiany dotąd na Soborze w sposób tylko sporadyczny i poniekąd marginesowy. Niektóre punkty tego problemu można już nakreślić w sposób dostatecznie pewny, jako odpowiadające poglądom olbrzymiej większości soborowej. Do takich punktów należy niezmiernie doniosłe zagadnienie teologiczne dla całego świata katolickiego o stosunku poszczególnych biskupów Kościoła do Biskupa Rzymskiego pod względem ich udziału w rządzeniu całym Kościołem, jak również o stosunku kapłanów do ich biskupa pod względem jurysdykcyjnym oraz ich udziału w pełni kapłaństwa Chrystusowego. Rozlegały się bowiem głosy pozasoborowe, oparte wszakże na konstrukcji dialektycznej, mianowicie, że sobór położy kres religijnej supremacji Rzymu, a nawet przyczyni się do rozłamów między papieżem, a poszczególnymi biskupami Kościoła, jak również między kapłanami a ich biskupami, gdy przyzna im większe uprawnienia. Tego rodzaju głosy wyznaczają sobie kierunek odśrodkowy, zgła przeciwny w stosunku do prymatu papieża i do kapłaństwa Chrystusowego. Na przestrzeni bowiem prawie dwu tysięcy lat prymat papieża i kapłaństwo Chrystusowe rozwijają swoją działalność w kierunku dośrodkowym tak, jak czytamy codziennie w kanonie

mszy św. „Una cum Papa nostro N .., et Antistite Nostro N ...”. Słowa kanonu wskazują na zależność biskupów i kapłanów *ab alio*, tak jak Chrystus jest zależny *ab alio* tj. od swego Ojca Niebieskiego, którego oblicze jest już dostrzegalne u początków kapłaństwa. Teologiczna zasada *ab alio* wprowadza do tworzących ją poszczególnych ogniów pewnego rodzaju boski determinizm, który tym ogniwom nadaje właściwą siłę działania i zabezpiecza przed jakimkolwiek spaceniem. Pod tym względem decyzje soborowe nie wprowadzają żadnych zmian do teologii, ani też do apolegetyki i konsekwentnie potwierdzają tradycyjną postawę teologiczną kapłanów katolickich względem swego biskupa, a biskupów względem biskupa rzymskiego”.

Następnie ks. Prorektor prof. dr Ignacy Subera złożył sprawozdanie z działalności Uczelni za ubiegły rok akademicki 1963/1964.

Rok obecny znamionuje wielką liczbą rocznic uroczyste w państwie naszym obchodzonych. I nasza Uczelnia zamyka w roku sprawozdawczym 10 lat pracy dydaktyczno-naukowej — od chwili wyodrębnienia Wydziału Teologii Katolickiej z Uniwersytetu Warszawskiego w samodzielny wyższą szkołę akademicką p.n. Akademia Teologii Katolickiej.

Akademia w roku bieżącym zamyka — jako kontynuatorka Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego — 46 rok pracy Wydziału od chwili faktycznego powstania, a 44 rok od chwili kanonicznego erygowania dekretem Kongregacji Seminariorów i Studiów Uniwersyteckich z dnia 4 kwietnia 1920 r. i nadania jej kanonicznego statutu.

Zamykając to dziesięciolecie pracy Uczelni, Władze Akademii pragną podkreślić, że wyodrębnienie dało możliwość rozwijania nauki na trzech wydziałach poddanych jednolitemu kierownictwu własnego rektora i własnego senatu.

Uczelnia nasza kieruje się ustawami państwowymi i przepisami prawa kanonicznego i wskutek tego liczy na życzliwe ustosunkowanie się względem potrzeb Uczelni zarówno Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, jak i Władzy Duchownej.

Rektorat z prawdziwą radością komunikuje, że Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego powołało do pracy z nowym rokiem akademickim w naszej Uczelni:

ks. prof. dr. Ignacego Różyckiego — przy Katedrze Dogmatyki Speculatywnej na Wydziale Teologicznym i

ks. prof. dr. Kazimierza Kłosa — przy Katedrze Filozofii Przyrody na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej.

Chciałbym tu nadto podkreślić, że Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, uznając przedstawione przez Uczelnię potrzeby dydaktyczne Akademii, jak i konieczność przygotowania młodej kadry naukowej, — przydzieliło w ostatnich 3 latach 10 etatów pomocniczych pracowników nauki i odpowiednie fundusze na pokrycie godzin zleconych na prowadzenie wykładów, zgodnie z programem studiów.

W dniu 10 marca 1964 r. przybył do Akademii J. E. ks. Prymas Kardynał Stefan Wyszyński i wygłosił 2-godzinną konferencję, przedstawiając w niej przebieg II Sesji Soboru Watykańskiego II i zapoznając słuchaczy z całym zapleczem naukowym Soboru, stanowiącym bardzo szeroki materiał do dyskusji nad poszczególnymi schematami.

I. Władze Akademii

W roku akademickim 1963/1964:

- stanowisko Rektora Uczelni zajmował
ks. prof. dr Wincenty Kwiatkowski
- „ Prorektora Uczelni zajmował
ks. prof. dr Ignacy Subera
- „ Dziekana Wydziału Teologicznego Uczelni zajmował
ks. prof. dr Walenty Urmanowicz
- „ Prodziekana Wydziału Teologicznego zajmował
ks. doc. dr Stanisław Olejnik
- „ Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego zajmował
ks. prof. dr Marian Myrcha
- „ Dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej zajmował
ks. prof. dr Piotr Chojnacki
- „ Prodziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej zajmował
ks. prof. dr Józef Iwanicki

II. Zatrudnienie osób w roku akademickim 1963/1964

W okresie sprawozdawczym Akademia zatrudniała:

1. pracowników naukowych:

a. samodzielnych i pomocniczych — etatów	50 1/2
b. prowadzących zleczone wykłady i ćwiczenia	14
c. służby bibliotecznej	8
razem	72 1/2

2. pracowników administracyjnych:

a. pracowników umysłowych	15 osób
b. pracowników fizycznych	22 osoby

Ogółem zajętych było 109 1/2 etatów, czyli zatrudnionych 110 osób.

Uczelnia w roku sprawozdawczym liczyła 180 studentów.

III. Działalność Wydziałów

1. Wydział Teologiczny

W roku sprawozdawczym Wydział Teologiczny liczył w swoim gronie: 4 profesorów zwyczajnych, 6 profesorów nadzwyczajnych, 3 docentów, 7 adiunktów, 4 starszych asystentów, 2 asystentów i 2 osoby prowadzące wykłady zleczone.

Posiedzeń Rady Wydziału odbyto 12, w tym jedno uroczyste — poświęcone uczczeniu działalności naukowej em. prof. ks. dr. Antoniego Borowskiego.

W wyniku wyborów, przeprowadzonych w maju r.b. dziekanem Wydziału na okres 2 lat został ks. prof. dr Eugeniusz Wyczawski, a prodziekanem ks. doc. dr Stanisław Olejnik.

Studentów było na Wydziale 127.

Magisteria uzyskało 13 osób, doktorat — 1 osoba, habilitację — 1 osoba, mianowicie ks. dr Henryk Rybus w zakresie historii Kościoła.

Profesorowie i wykładowcy brali udział w zjazdach naukowych, wygłaszając referaty.

Wydział wydaje „Studia Theologica Varsaviensia”, — ukazujące się jako pół-rocznik.

2. Wydział Prawa Kanonicznego

W roku sprawozdawczym spośród pracowników nauki: ks. prof. dr Marian Myrcha piastował godność dziekana Wydziału ks. prof. dr Ignacy Subera — prorektora ATK.

Skład osobowy Wydziału przedstawiał się jak następuje:

- 1 profesor zwyczajny,
- 2 profesorów nadzwyczajnych,
- 4 starszych wykładowców,
- 6 pomocniczych pracowników nauki,
- w tym 4 adiunktów i 2 starszych asystentów,
- 3 wykładowców — prowadzących wykłady zleczone.

W roku sprawozdawczym odbyło się 11 posiedzeń Rady Wydziału.

Na posiedzeniu Rady Wydziału w dn. 20 maja 1964 r. odbyły się wybory dziekana, którym został ks. prof. dr Marian Myrcha.

Na Wydziale przeprowadzono przewód habilitacyjny O. dr. Joachima Bara — nad całokształtem dorobku naukowego, ze szczególnym uwzględnieniem pracy p.t. „Zgromadzenie SS. Serafinek”. W wyniku przewodu nadano O. dr. Joachimowi Barowi tytuł docenta prawa kanonicznego.

Również na posiedzeniu w dn. 6 lipca 1964 r. przeprowadzono obronę pracy doktorskiej ks. mgr. Ferdynanda Pasternaka, nadając mu stopień naukowy doktora prawa kanonicznego.

W roku sprawozdawczym ogólna liczba studentów na Wydziale wynosiła 40 osób.

Dyplom magistra prawa kanonicznego uzyskało 5 osób.

Ze stypendium korzystało 9 osób.

Z konwiktów ATK — 16 osób.

Zasiłki pieniężne (bezzwrotne) otrzymało 8 osób.

Pod kierunkiem ks. ks. profesorów Wydziału Prawa Kanonicznego wydawane jest czasopismo „Prawo Kanoniczne” — kwartalnik, w którym drukują swe prace pracownicy naukowcy Wydziału.

3. Wydział Filozofii Chrześcijańskiej

Na wydziale Filozofii Chrześcijańskiej w roku sprawozdawczym skład etatowych pracowników nauki przedstawiał się następująco:

- 3 profesorów zwyczajnych
- 1 profesor nadzwyczajny
- 2 adiunktów (w tym 1 na 1/2 etatu)
- 1 starszy asystent (na 1/2 etatu)
- 2 asystentów (w tym 1 — od dn. 1. IV. 1963 r.)
- 1 starszy wykładowca.

Razem na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej było czynnych 10 pracowników etatowych.

W tym samym czasie pracowało na Wydziale 5 osób zatrudnionych na podstawie umów o prowadzeniu zajęć zleconych.

Pracownicy nauki Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej prowadzili również wykłady i zajęcia dla studentów Wydziału Teologicznego. Brali poza tym udział — jako recenzenci prac doktorskich na KUL i na Uniwersytecie Wrocławskim.

W roku akademickim 1963/1964 odbyło się 10 posiedzeń Rady Wydziału. Niezależnie od tych posiedzeń odbywały się również posiedzenia naukowe Wydziału z udziałem młodej kadry i gości z poza Wydziału, na których zostały wygłoszone referaty i odbywały się dyskusje naukowe z zakresu filozofii. Posiedzeń tych zorganizowano łącznie 6.

Przeprowadzono jeden przewód habilitacyjny — ks. dr. Antoniego Stępnia, egzamin doktorski ks. Naruszewicza i magisterski ks. J. Chalcarza.

Liczba studentów Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej wynosiła w tym okresie ogółem 13 osób.

Rada Wydziału przeprowadziła nostryfikację dwu dyplomów licencjackich po uwzględnieniu toku odnośnych studiów i ocenie rozpraw.

W roku akademickim 1963/1964 8 studentów korzystało ze stypendiów stołwkowych, jak również z konwiktu. Wypłacono 6 jednorazowych zasiłków na łączną sumę zł. 2.000.—

IV. Wydawnictwo ATK

Oprócz stałych periodyków, t.j. „Studia Theologica Varsaviensia” oraz „Prawo Kanoniczne” ukazał się w roku sprawozdawczym skrypt ks. prof. dr. P. Nowickiego — Język aramejski.

V. Biblioteka Główna

Biblioteka Główna (w tym księgozbiory zakładowe oraz czasopisma) liczyła na dzień 15 czerwca 1964 r. 47.188 voluminów, w tym zakupiono w roku akademickim 1963/1964 — 1.184 voluminów.

Biblioteka prenumeruje:

1. czasopisma krajowe . . .	tytułów 77
2. czasopisma zagraniczne . . .	„ 84
	razem tytułów 161.

Z wypożyczalni Biblioteki Głównej korzystało w minionym roku 235 osób.

Udostępniono ogółem 7.712 voluminów.

Bibliotekę odwiedziło:

czytelnię główną	2.729 osób
czytelnię czasopism	1.511 osób
	razem 4.240 osób.

Z wypożyczalni międzybibliotecznej korzystało 32 osoby.

Zamówień przyjęto 254, zrealizowano 124 (w tym zamówień zagranicznych 16, zrealizowana 8).

Zgłosiło się bibliotek 15, zamówień 54, zrealizowano 10.

VI. Budżet

Wydatki budżetowe Uczelni kształtowały się jak następuje:

1. wydatki osobowe z funduszu płac:		
a. Uczelnia	zł. 3.041.800.—	
b. Internat	„ 176.800.—	3.218.600.—
2. wydatki rzeczowe, naukowe i gospodarcze:		
a. Uczelnia	zł. 1.250.100.—	
b. Internat	„ 227.500.—	1.477.600.—
c. kapitalne remonty		189.000.—
3. stypendia i zasiłki		131.000.—
4. dotacja dla stołówki		43.000.—
	ogółem	zł. 5.059.200.—

Z wydatków rzeczowych najważniejsze to:

wydatki administracyjno-gospodarcze	zł. 1.256.400.—
wydatki na wydawnictwa Uczelni	„ 73.000.—
wydatki na remont Uczelni	„ 148.200.—
	razem
	zł. 1.477.600.—

W roku akademickim 1963/1964 wypłacono:

269 stypendiów zwyczajnych na sumę	zł. 121.650.—
24 zasiłki jednorazowe na sumę	„ 9.350.—
	razem
	zł. 131.000.—

Ze stypendiów zwyczajnych korzystało miesięcznie przeciętnie 27 studentów, a 4-ch z zasiłków jednorazowych.

Ponadto studenci otrzymują stypendia mieszkaniowe i żywieniowe.

VII. Dochody budżetowe

W okresie sprawozdawczym dochody budżetowe Akademii wyniosły zł. 251.000.—, w tym zł. 152.600.— — ze sprzedaży wydawnictw uczelnianych.

Sytuacja lokalowa ATK od kilku lat staje się coraz trudniejsza, zwłaszcza w sposób bardzo ostry zaznacza się problem lokalowy dla pomieszczenia powiększających się z roku na rok zbiorów w zakładach naukowych, w bibliotece głównej, a także niewystarczającego już obecnie lokalu na konwikt dla księży studentów. To też jedynym wyjściem jest uzyskanie nowego pomieszczenia dla Uczelni. W tym celu Władze Uczelni podjęły już odpowiednie starania u władz kompetentnych o należyte rozwiązanie kwestii lokalowej. Jednak do czasu uzyskania nowego lokalu nie można się liczyć z poprawą sytuacji lokalowej Uczelni. Mimo to wygospodarowano pomieszczenie dla zakładów: Biblistryki Nowego Testamentu, Dogmatyki Spekulatywnej i Dogmatyki Pozytywnej, jak również umożliwi się niezbędne minimum warunków pracy dla nowoprzyjętych pracowników nauki.

W ubiegłych latach cały wysiłek w zakresie remontów skierowany był na to, aby wszystkie możliwe lokale, szczególnie po zakładzie „Inco”, przystosować do celów dydaktycznych i naukowych.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono gruntowny remont kotłowni, dostosowując jej urządzenie do warunków i wymogów technicznych, jak również „BHP”, wymaganych dla tego rodzaju obiektów. Wymieniono pompy wodne i inne urządzenia, aby poprawić w nadchodzącym roku opałowym bilans cieplny, który był wybitnie niezadawalający.

Nie jesteśmy w stanie osiągnąć całkowitej poprawy, wymagałoby to wymiany całej instalacji centralnego ogrzewania, która jest już zużyta i wykonana blisko 40 lat temu, a więc wykazuje wiele usterek technicznych. Wymiana ta w obecnych warunkach lokalowych praktycznie uniemożliwiłaby przez dłuższy czas normalne funkcjonowanie Uczelni.

Poza tym przeprowadzono kapitalny remont tarasów, przy czym okazało się, że jest koniecznym podbicie fundamentów na całej długości Uczelni, przeprowadzenie izolacji fundamentów i ścian, skierowanie części odpływów do wybudowanego szamba oraz wykonanie szeregu prac porządkowych.

Wszystkie te prace zabezpieczyły budynek w tej części, przywróciły mu właściwy wygląd architektoniczny oraz odsłoniły całą najniższą kondygnację Uczelni tak, że ludzie pracujący w tych pomieszczeniach korzystać będą ze światła dziennego.

Odrestaurowano również otoczenie domku-eremu III, przywracając tym samym pierwszemu rzędowi domków-eremów tak pierwotną formę architektoniczną, jak i właściwe wykorzystanie.

Nie można było natomiast w roku sprawozdawczym przeprowadzić kapitalnego remontu domku-eremu X, mimo uzyskania na ten cel kredytu z Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, ponieważ Uczelnia nie mogła uzyskać mieszkań zastępczych dla zamieszkałych tam rodzin. Bez wykwaterowania lokatorów, remontu nie sposób przeprowadzić.

Wszystkie wyżej wymienione remonty w okresie sprawozdawczym wyniosły ok. zł. 300.000.—, za przyznanie której to sumy oraz za życzliwy stosunek wyrażamy wdzięczność Ministerstwu Szkolnictwa Wyższego.

Po wygłoszeniu sprawozdania z działalności Uczelni za rok akademicki 1963/1964 zabrał głos J. E. ks. biskup Jerzy Modzelewski. Ks. biskup powiedział m.in. „Sobór ma charakter duszpasterski, dla życia duszpasterskiego w Kościele potrzebne są myśli, które na Soborze wypowiadali biskupi teologowie. Ci biskupi teologowie reprezentowali nie swoje myśli teologiczne, ani też swego ściśle określonego środowiska, ale myśli będące wyrazem ogólnej myśli Kościoła, która się rozwija w poszczególnych szkołach teologicznych. W tych szkołach teologicznych bierze udział również i ATK, gdyż z teologami polskimi kontaktowali się w różnych zagadnieniach biskupi polscy”.

Po immatrykulacji nowoprzyjętych studentów ks. prof. dr Antoni Kwieciński wygłosił inauguracyjny wykład p.t. „*W poszukiwaniu grobu Piotra Apostoła na tle wykopalisk pod konfesją bazyliki watykańskiej*”.

Prace wykopaliskowe pod konfesją Piotra Apostoła na Watykanie zostały przeprowadzone w latach 1939—1950, a następnie wznowione w roku 1953. W toku ich dokonywania przekonano się m.in., że pod ołtarzem papieskim, a na głębokości 7 m pod podłogą obecnej bazyliki, znajduje się ciekawa konstrukcja, którą dla ważkich względów utożsamiono z *τροπαίον*’em rzymskiego, kapłana Kaiusa, piszącego za pontyfikatu Zefiryna papieża (198—217). Nie jest wykluczone, że wzniesiono ją — według zapewnienia Liber Pontificalis — na zlecenie papieża Anakleta, a właściwie to raczej chyba — za Aniceta (155—166)... B. Petro *memoriam fecit*”.

Jakkolwiek było, stanowiła ta *memoria* niewątpliwie ośrodek monumentalnej bazyliki ces. Konstantyna. Dla jej wzniesienia dokonano olbrzymich prac niwelacyjno-konstrukcyjnych, by przygotować pod nią niezbędny teren. Również w związku z jej budową częściowo zniszczono, a całkowicie uniedostępniono rozległe cmentarzysko pogańskie, będące w pełni używalności. Dewastacja ta wywołać musiała wielkie poruszenie i oburzenie ze strony krewnych i przyjaciół pogrzebanych na cmentarzysku. Objawy te dla panującego nie były oczywiście pożądane. Widać jednak z tego w jakim stopniu miejsce to w oczach współczesnych chrześcijan uchodziło za wyjątkowo ważne, skoro dla zachowania go i uwydatnienia nie wahano się podjąć ogromu pracy, ponieść tyle kosztów oraz wystawić na szwank powagę panującego.

Na całość wzmiankowej *memorii* złożył się biegnący z północy na południe mur (od barwy swego otynkowania) nazywany czerwonym murem (muro rosso), długi na 5 m, wysoki 2,50 m, gruby 0,45 m. Przed szeroką na 0,72 m wnęką, przecinającą mur na całej jego wysokości, urządzono rodzaj stołu, składającego się z dużej, prawie na 1 m szerokiej, trawertynowej płyty, tylną swą stroną wpuszczoną w czerwony mur. Stronę przednią wsparto na dwóch marmurowych kolumnkach. Wyżej ponad płytą biegnie ta sama wnęka, tylko poszerzona do 1,10 m, o nieznaną nam obecnie budowie oraz zwieńczeniu. Z biegiem czasu całość *memorii*, t.j. wnękę, czerwony mur po obu jej stronach oraz podłogę pod mensą oblicowano płytami z szarego marmuru, a cały placyk (na przestrzeni m. 7×4), zalegający przed mensą, wymoszczono białą drobną marmurową kostką. Pod podłogą między kolumnkami widnieje płytkie, bo zaledwie na 0,30 m, prawie że kwadratowe ($0,80 \times 0,60$ m), wgłębienie. Czy uważać je za grób Piotra?

Oczywiście, że tak szczupłe pomieszczenie żadną miarą nie nadawało się na grób dla zwłok dorosłego mężczyzny. Nie spełniłoby ono również swego przeznaczenia nawet wtedy, gdyby je przedłużyć o 0,45 m, t.j. o grubość czerwonego muru przecinającego ten „grób”.

Z przytoczonego zestawienia nasuwa się jeszcze dalsza bardzo znamienna obserwacja: o ile samo miejsce uznano z jakichś względów za godne szczególnego upamiętnienia i głębokiego uczczenia, o tyle znów samo wgłębienie znajdujące się pod mensą traktowano pobieżnie, a nawet bezceremonialnie. Bez skrupułu bowiem przecięto je przeprowadzonym tędy czerwonym murem. Nie zatroszczono się nawet — jak się wydaje — by ominąć je przez zabezpieczenie łukiem wspartym podstawami o jego boczne krawędzie. Jest to tym bardziej zastanawiające, a nawet rażące, że taką właśnie troską otoczono tuż obok sąsiadujący gróbek dziecka, zaopatrując go w zabezpieczające obmurowanie oraz w urządzenia libacyjne, jako że i przez ten gróbek przechodzi czerwony mur w podobny sposób jak i przez omawiane wgłębienie.

Nie należy też chyba do przejawów i dowodów szacunku dla omawianego wgłębienia i to, że do nakrycia go użyto fragmentu tytułu z nieopodal leżącego mauzoleum. Przy zamykaniu go tą przygodną nakrywą obrócono do wnętrza wyryty uprzednio na niej napis.

Ułożenie najbliższych 3-ch, a następnie i pozostałych 7-miu znajdujących się na placyku grobów nie zdradza bynajmniej troski ani zabiegów o możliwie bliskie sąsiedztwo z „grobem” Piotra, o co się zazwyczaj tak dobijano dla zapewnienia sobie wstawiennictwa męczennika na sądzie Bożym.

Brak jest również drapanek (graffiti), tak zazwyczaj nieodłącznie towarzyszących grobom męczenników.

Wyluszczone obserwacje pozwalają stwierdzić, że omawiane wgłęb-

bienie nie stanowiło nigdy grobu Piotra Apostoła.

Dlaczego jednak od wieków uchodziło ono za miejsce jego pogrzebania?

Odpowiedź nasuwa określnik *τροπαιον* użyty przez Kaisu. Etymologicznie bowiem oznacza on miejsce, na którym przeciwnik wszczął swój odwrót i rozpoczął ucieczkę (*τροπεω*), a więc przez to samo będzie to upamiętnienie miejsca odniesionego nad nim zwycięstwa, a dopiero później — miejsca pogrzebania, czyli — grobu. Skazańców znów niemal z reguły (bo i zwyczajowo i z przepisu prawnego) grzebano tuż lub nieopodal miejsca ich kaźni. Podobnie było chyba i z Piotrem Apostołem. Miejsce zaś upamiętnione zwycięską śmiercią Apostoła nad Neronem ces. Konstantyn przypieczętował upamiętnieniem zwycięstwa chrześcijaństwa nad pogaństwem przez rozpoczęcie budowy bazyliki watykańskiej w roku 333, czyli akurat w 20 lat po wydaniu edyktu mediolańskiego w Imperium Rzymskim, zgodnie z dewizą, wrytą na łuku Konstantyna w Rzymie: SIC X — SIC XX.

Ks. Ignacy Subera